

УДК 336.2

Красота О.Г.
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія

ВИДИ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК

TYPES OF TAX INSPECTIONS

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто форми податкового контролю. Визначено сутність податкової перевірки як однієї з форм податкового контролю. Детально описано види податкових перевірок, розглянуто їх переваги і недоліки. Описано умови допуску суб'єктів контролю до проведення перевірок.

Ключові слова: податки, податковий контроль, документальна перевірка, фактична перевірка, камеральна перевірка.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены формы налогового контроля. Определена сущность налоговой проверки как одной из форм налогового контроля. Подробно описаны виды налоговых проверок, рассмотрены их преимущества и недостатки. Описаны условия допуска субъектов контроля к проведению проверок.

Ключевые слова: налоги, налоговый контроль, документальная проверка, фактическая проверка, камеральная проверка.

ANNOTATION

This article is about forms of tax control. It is determine the nature of the tax check as a form of tax control. It is describes types of tax audits. There are described their advantages and disadvantages. The article is describes the conditions control to conduct inspections.

Keywords: taxes, tax control, documentary check, the actual test, a desk audit.

Постановка проблеми. Контроль є обов'язковим елементом будь-якої галузі державного управління. Саме об'єктивні потреби держави та органів місцевого самоврядування в грошових коштах вимагають забезпечення повного і своєчасного їх надходження у вигляді податків і зборів (інших обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів, що впроваджується за допомогою податкового контролю [1].

Податковий контроль здійснюється в конкретних формах, які мають обов'язкове законодавче закріплення. Форма податкового контролю – це сукупність конкретних організаційно-процесуальних заходів, які здійснюються уповноваженими суб'єктами в процесі контрольної діяльності. Такими формами є: податкові перевірки, облік платників податків, оперативно-бухгалтерський облік податкових надходжень, контроль відповідності витрат фізичних осіб їх доходам. Іншими формами податкового контролю виступають: отримання пояснень платників податків, податкових агентів; перевірка даних обліку і звітності; огляд приміщень і територій, що використовуються з метою отримання доходу (прибутку) [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку М.А. Дудника, податкова перевірка – процесуальна дія податкового органу з метою контролю над правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою сплати (перерахування) податків і зборів. Вона здійснюється шляхом зіставлення фактичних даних, отриманих унаслідок податкового контролю, з даними податкових декларацій, поданих до податкових органів [3]. Отже, вчений формулює визначення податкових перевірок вузько, зводить їх до документальних. На думку Т.Ю. Курбатова, податкова перевірка – це регламентована нормативними правовими актами про податки і збори форма податкового контролю, яка складається з проведеного податковим органом комплексу заходів із перевірки правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати (перерахування) податків і зборів, що проводиться за ініціативою податкового органу або платника та передбачає можливість оскарження її результатів у встановленому законом порядку [4].

Мета статті полягає в описі методики проведення податкових перевірок, передбачених законодавством України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Камеральною вважається перевірка, яка проводиться у приміщенні органу державної податкової служби винятково на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків. Камеральна перевірка проводиться без будь-якого спеціального рішення керівника податкової та направлення на її проведення, без присутності платника. Їй підлягає вся податкова звітність суцільним порядком [5].

Документальною перевіркою вважається перевірка, предметом якої є своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати всіх передбачених цим Кодексом податків та зборів, а також дотримання валютного та іншого законодавства, контроль дотримання якого покладено на контролюючі органи, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин із працівниками (найманими особами) та яка проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, ведення яких передбачено

законом, первинних документів, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням і сплатою податків та зборів, виконанням вимог іншого законодавства, контроль дотримання якого покладено на органи Державної податкової служби, а також отриманих у встановленому законодавством порядку органом державної податкової служби документів та податкової інформації, у тому числі за результатами перевірок інших платників податків [5].

Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється органом державної податкової служби щодо дотримання порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, патентів, свідоцтв, у тому числі свідоцтв про державну реєстрацію, виробництва та обігу підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин із працівниками (найманими особами).

Документальна планова перевірка повинна бути передбачена у плані-графіку проведення планових документальних перевірок.

Платники податків із незначним ступенем ризику щодо несплати податків та зборів включаються до плану-графіку проведення документальних планових перевірок не частіше ніж раз на три календарних роки, середнім – не частіше ніж раз на два календарних роки, високим – не частіше одного разу на календарний рік.

Податковим кодексом заборонено проведення документальної планової перевірки за окремими видами зобов'язань перед бюджетами, перевірки своєчасності сплати податку з доходів фізичних осіб та зобов'язань за бюджетними позиками і кредитами, що гарантовані бюджетними коштами.

Про проведення документальної планової перевірки керівником органу Державної податкової служби оформлюється наказ [5].

Право на проведення документальної планової перевірки платника податків надається лише в разі коли йому не пізніше ніж за 10 календарних днів до дня проведення зазначеної перевірки вручено під розписку або надіслано рекомендованим листом із повідомленням про вручення копію наказу про проведення документальної планової перевірки та письмове повідомлення із зазначенням дати початку проведення такої перевірки.

Документальна позапланова виїзна перевірка здійснюється за наявності хоча б однієї з таких обставин:

- за наслідками перевірок інших платників податків або отримання податкової інформації виявлено факти, що свідчать про можливі порушення платником податків законодавства,

контроль над дотриманням якого покладено на податкові органи, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит органу Державної податкової служби протягом 10 робочих днів із дня отримання запиту;

- платником не подано в строк податкову декларацію або розрахунки;

- платником подано податковому органу уточнюючий розрахунок із відповідного податку за період, який перевірявся органом Державної податкової служби;

- у податкових деклараціях виявлено недостовірність даних, якщо платник не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на письмовий запит податкового органу протягом десяти робочих днів із дня отримання запиту;

- платником подано заперечення до акту перевірки або скаргу на прийняте за її результатами податкове повідомлення-рішення, в яких вимагається повний або частковий перегляд результатів відповідної перевірки або скасування прийнятого за її результатами податкового повідомлення-рішення в разі коли платник податків посилається на обставини, що не були досліджені під час перевірки, та об'єктивний їх розгляд неможливий без проведення перевірки. Така перевірка проводиться винятково з питань, що стали предметом оскарження;

- розпочато процедуру реорганізації юридичної особи (крім перетворення), припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця, порушено провадження у справі про визнання банкрутом платника податків або подано заяву про зняття з обліку платника податків;

- платником подано декларацію, в якій заявлено до відшкодування з бюджету податок на додану вартість із від'ємним значенням із податку на додану вартість, яке становить більше 100 тис. грн. Така перевірка проводиться винятково щодо законності декларування заявленого до відшкодування з бюджету ПДВ;

- щодо платника податку подано скаргу про ненадання таким платником податків податкової накладної покупцю або про порушення правил заповнення податкової накладної в разі ненадання таким платником податків пояснень та документального підтвердження на письмовий запит податкового органу протягом десяти робочих днів;

- отримано постанову суду про призначення перевірки або постанову органу дізнання, слідчого, прокурора, винесену ними, відповідно до закону, у кримінальних справах;

- податковим органом вищого рівня здійснено перевірку документів обов'язкової звітності платника або матеріалів документальної перевірки, проведеної контролюючим органом нижчого рівня, і виявлено невідповідність висновків акту перевірки вимогам законодавства або неповне з'ясування під час перевірки питань, що повинні бути з'ясовані під час перевірки

ки для винесення об'єктивного висновку щодо дотримання платником податків вимог законодавства;

– у разі отримання інформації про ухилення податковим агентом від оподаткування виплаченої (нарахованої) найманим особам (у тому числі без документального оформлення) заробітної плати, пасивних доходів, додаткових благ, інших виплат та відшкодувань, що підлягають оподаткуванню, у тому числі внаслідок неукладення платником податків трудових договорів із найманими особами згідно із законом, а також здійснення особою господарської діяльності без державної реєстрації. Така перевірка проводиться винятково з питань, що стали підставою для проведення такої перевірки.

Право на проведення документальної позапланової перевірки платника надається лише коли йому до початку проведення зазначеної перевірки вручено під розписку копію наказу про проведення документальної позапланової перевірки.

Документальна невиїзна перевірка здійснюється в разі прийняття керівником податкового органу рішення про її проведення та за наявності вищенаведених обставин для проведення документальної перевірки. Документальна невиїзна перевірка здійснюється на підставі документів та даних, наданих платником податків або отриманих в інший спосіб, передбачений законом.

Така перевірка проводиться посадовими особами органу державної податкової служби винятково на підставі рішення керівника ДФС, оформленого наказом, та за умови надіслання платнику податків рекомендованим листом із повідомленням про вручення або вручення йому під розписку копії наказу про проведення такої перевірки та письмового повідомлення про дату початку та місце проведення такої перевірки. При цьому присутність платників не обов'язкова.

Фактична перевірка (ст. 80) здійснюється без попередження платника податків (особи) [5].

Фактична перевірка може проводитися на підставі рішення керівника органу податкової служби, оформленого наказом, копія якого вручається платнику податків під розписку до початку проведення такої перевірки, та за наявності хоча б однієї з таких обставин:

– у разі коли за результатами перевірок інших платників податків виявлено факти, які свідчать про можливі порушення платником податків законодавства щодо виробництва та обігу підакцизних товарів, здійснення платником податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності патентів, ліцензій, свідоцтв про державну реєстрацію та інших документів, контроль наявності яких покладено на органи Державної податкової служби, та виникає необхідність перевірки таких фактів;

– у разі отримання в установленому законодавством порядку інформації від державних

органів, яка свідчить про можливі порушення платником податків законодавства зокрема щодо здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності патентів, ліцензій, свідоцтв про державну реєстрацію та інших документів, контроль наявності яких покладено на органи Державної податкової служби, виробництва та обігу підакцизних товарів;

– письмове звернення покупця (споживача) про порушення платником податків порядку проведення розрахункових операцій, касових операцій, патентування або ліцензування;

– неподання суб'єктом господарювання в установленій законом строк обов'язкової звітності про використання реєстраторів розрахункових операцій, розрахункових книжок та книг обліку розрахункових операцій, подання їх із нульовими показниками;

– отримання інформації про порушення законодавства в частині виробництва, обліку, зберігання та транспортування спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів та цільового використання спирту платниками податків;

– у разі виявлення за результатами попередньої перевірки порушення законодавства з питань, що підлягають фактичній перевірці згідно з її визначенням;

– у разі отримання інформації про використання праці найманих осіб без належного оформлення трудових відносин та виплати роботодавцями доходів у вигляді заробітної плати без сплати податків до бюджету, а також здійснення фізичною особою підприємницької діяльності без державної реєстрації.

Фактична перевірка, що здійснюється за результатами попередньої перевірки, може бути проведена одноразово протягом 12 місяців із дати складання акта попередньої перевірки.

Перед початком фактичної перевірки з питань дотримання порядку здійснення розрахункових операцій та ведення касових операцій посадовими особами податкових органів може бути проведена контрольна розрахункова операція.

Під час проведення фактичної перевірки в частині дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин із працівниками (найманими особами), у тому числі тим, яким встановлено випробування, перевіряється наявність належного оформлення трудових відносин, з'ясовуються питання щодо ведення обліку роботи, виконаної працівником, обліку витрат на оплату праці, відомості про оплату праці працівника. Для з'ясування факту належного оформлення трудових відносин із працівником, який здійснює трудову діяльність, можуть використовуватися документи, що посвідчують особу, або інші документи, які дають змогу її ідентифікувати (посадове посвідчення, посвідчення водія, санітарна книжка тощо).

Фактична перевірка проводиться двома і більше посадовими особами органу державної

податкової служби в присутності посадових осіб платника та/або особи, що фактично здійснює розрахункові операції.

Під час проведення перевірки посадовими особами, які здійснюють таку перевірку, може проводитися хронометраж господарських операцій. За результатами хронометражу складається довідка, яка підписується посадовими особами органу Державної податкової служби та посадовими особами платника податків та/або особами, що фактично здійснюють господарські операції.

Висновки. Отже, податкові перевірки забезпечують безпосередній контроль над веденням бухгалтерського обліку відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності, над повнотою і правильністю обчислення податків і зборів та реалізується шляхом порівняння податкових розрахунків (декларацій), що їх подають платники податків, із фактичними даними щодо їх фінансово-господарської діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Головбух [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.golovbukh.ua/article/95-qqq-15-m8-28-08-2015-zarplatn-perevrki-vidi-stroki-ta-umovi-dopusku>.
2. Дебет – Кредит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dtk.com.ua/show/0sid0241.html>.
3. Дудник М.А. Налоговые проверки как одна из основных форм налогового контроля / М.А. Дудник // Российское право на современном этапе : материалы X науч.-практ. конф. студентов и молодых ученых: к 10-летию юридического факультета РГЭУ «РИНХ» (28 апреля 2006 г.). – М., 2006. – С. 96–97.
4. Курбатов Т.Ю. Правовые формы и методы налогового контроля : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Финансовое право; налоговое право; бюджетное право» / Т.Ю. Курбатов ; Федеральное государственное образовательное бюджетное учреждение высшего профессионального образования «Финансовый университет при правительстве Российской Федерации». – Москва, 2015. – 231 с.
5. Податковий кодекс України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.